

Posudek BP Lucie Klímové *Internacionalizace české sportovní slovní zásoby*

BP Lucie Klímové patří k pracím, které analyzují jazyk určité profesní či zájmové skupiny, v tomto případě z hlediska užívání slov přejatých. Samotný název práce je dosti obecný, bylo by vhodné již v názvu uvést, že si autorka vybírá pouze jeden sport, totiž lehkou atletiku.

V pracích tohoto druhu je vždy problém, jak daný lexikální korpus vymezit. Je třeba říci, že autorka pojímá excerpovaný materiál spojený s atletickým prostředím velmi široce, což je spíše ke škodě věci. Lze ocenit, že v analyzovaném materiálu z výpůjček nic zásadního nechybí, ovšem bavíme-li se o atletické mluvě jako o specifické vrstvě slovní zásoby, sotva lze do ní zařazovat slova jako *benjamínek*, *fiasko*, *manko*, *maskot*, *psychický*, *rival*, *suverén*, *šéf* či *zafačovaný*, která s atletikou přímo nesouvisí a vyskytují se hojně nejen mimo atletické, ale vůbec i sportovní prostředí. Rovněž pojetí sousloví je v práci velmi široké, počítají se sem slovní spojení jako *systematický trénink*, *atletická sezona*, *psychická připravenost* apod.

Autorka se v práci snaží ověřit hypotézu, že déle fungující přejetí v jazyce jsou z klasických jazyků, zatímco novější především z angličtiny. To není třeba ověřovat, to je očividná věc, problém je v tom, že v rámci autorčiny „atletické mluvy“ nemají tyto dvě skupiny přejímek stejné postavení. Většina přejetí z klasických jazyků totiž v jazyce fungovala v obecnějších významech již před vznikem atletického názvosloví a u těch několika, která jsou spjata výlučně s atletikou (*atlet*, *disk*), je podezření, že je stejně angličtina jakožto kolébka sportu zprostředkovala. Naproti tomu, excerpované anglicismy jsou vesměs výrazy přímo spojené s atletikou či alespoň se sportem (např. *sprint*, *stýpl*, *kros*, *pacemaker*, *jogging*, *flop*, *hendikep*). Tuto neujasněnost vztahu mezi výpůjčkami různého původu pak korunuje chybný příklad, který má demonstrovat rozdíl mezi neologickými anglicismy a etablovanými slovy z klasických jazyků – *jogging x sport*. Paradoxně právě u anglicismu *sport* může být skutečně cizost pocíťována méně než u slov jako *atlet* či *finále*, o nichž se to tvrdí na jiném místě (s. 29). Nesourodost ve výběru lexika se projevuje i u méně frekventovaných přejetí z jiných jazyků, když se zajímavá výpůjčka ze švédštiny *fartlek* „metoda běžeckého tréninku“ ocitá v sousedství přejímek *fiasko*, *kvarter* (z it.) a *sauna* (z fin.), které s atletikou bezprostředně nesouvisí (s. 28).

Autorka prokazuje dobrou znalost atletického prostředí, věcné chyby jsou minimální – na s. 9 jsou nesprávně uvedeny víceboje v soutěžích mužů a žen, formulace na s. 27 implikuje, že skokanský styl *straddle* se stal historismem, když se objevila technika zvaná *flop*, přitom ještě o deset let později byl světovým rekordmanem skokan skákající právě *stredlem* (mimochodem adaptovaná podoba *stredl*, v době existence tohoto stylu dost běžná, není v práci vůbec zmíněna). Zachycení eponym užívaných v atletice považuji za jeden z nejzajímavějších přínosů práce, snad by z něho šlo vytěžit i víc – např. v případě názvu běžeckého tréninku *krém* podle S. Crama (psáno s *a*) lze uvažovat o slovní hříčce. Pozitivně lze také hodnotit další jazykové miniatury, např. rozbor formy a významu slov *distance* a *distanc* ve srovnání s dostupnými slovníky.

Jazyková analýza ale jinak vykazuje řadu nedostatků. Jde především o záměnu koncovky za příponu (koncovka *-ing* na s. 30, přípona *-a* na s. 35), problematické je vydělení sufixu *-ný* u deverbativních adjektiv, formanty *extra-*, *makro-*, *ultra-* nelze hodnotit jako čisté prefixy (užívá se spíš výrazů prefixoidy či kvaziprefixy), u slov *fotobuňka* či *univerziáda* nejspíš nejde o univerbizaci.

Kvalitu práce také poněkud srážejí formulační nedostatky, např. *Atletiku lze vydělit na lehkou a těžkou* (s.8); *uvažujeme angličtinu jako třetí významný internacionální jazyk* (s.11); *tato slova se vykazují bezpříznakovostí* (s. 47). Dokladem nepochopení funkce argotu až na hranici parodie pak je formulace *V námi zkoumaných materiálech jsme se ale nesetkali s žádným výrazem, jež by bylo možné zařadit k argotu. To je pravděpodobně způsobeno tím, že atleti se neřadí ke*

společenské spodině... (s. 13). Nepříjemné je nedůsledné užívání kurzívy v citovaných slovech, často i v rámci jednoho oddílu. Na s. 14 je podivné užití závorek asi ve funkci uvozovek. Počet překlepů a interpunkčních chyb je větší než malý, ale celkově ještě snesitelný.

I přes řadu výhrad je BP Lucie Klímové poměrně solidním pokusem o zpracování profesní atletické mluvy, podloženým důkladnou excerpcí a dobrou orientací ve zpracovávané oblasti. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení *velmi dobře až dobře* podle průběhu obhajoby.

doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.